

ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA
PROGRAMI

TÜRKÇE A DERSİ BİTİRME TEZİ

*KIRMIZI PELERİNİN ALTINDA SAKLANAN GİZEMLİ
BİR HAYAT*

Sözcük Sayısı: 3903

Araştırma Sorusu: Gülseren Budayıcıoğlu'nun "Kırmızı Pelerin" adlı yapıtındaki odak figürün duygu durumunu oluşturan etkenler hangi yazınsal tercihlerle aktarılmıştır?

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. Giriş	3
II. Aile Ortamında Çocuğun Ruhsal ve Bedensel Gelişimine Etki Eden Hususlar	6
III. Odak Figür Ayşsa Kaleli'nin Duygu Durumu	8
1. Zayıf Karakter Özelliği	8
2. Aile İçi Şiddete Maruz Kalması	9
3. Ebeveyn Baskısı ve Cinsel Taciz	10
4. Duygusal ve Mantıksal Sevgi İkilemi	12
IV. Profesyonel Yardımın Kişisel Sorunların Üstesinden Gelme Noktasındaki Katkısı	14
V. Sonuç	15
VI. Kaynakça	18

Araştırma Sorusu: Gülseren Budayıcıoğlu'nun "Kırmızı Pelerin" adlı yapıtındaki odak figürün duygu durumunu oluşturan etkenler hangi yazınsal tercihlerle aktarılmıştır?

I. Giriş

Dr. Gülseren Budayıcıoğlu, lise eğitimini tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesini kazanmıştır. Öğrencilik yıllarında bir yandan derslerine yoğun bir çaba harcarken diğer yandan TRT'de sunucu olarak görev almıştır. Tıp Fakültesinden mezun olduktan sonra ihtisasını psikiyatri alanında Hacettepe Üniversitesinde yapmış aynı üniversitede uzun yıllar öğretim üyesi olarak faaliyet göstermiştir.

Dr. Budayıcıoğlu, hekimlik mesleğinin yanı sıra Türk edebiyatına yapmış olduğu katkılar sayesinde çok geniş kitleler tarafından sevilen bir roman yazarı olarak tanınmıştır. Mesleği, insan ilişkileri üzerine dayanan bir hekimin, bu ilişkiler temelinde gözlemlemiş olduğu vakaları akıcı bir üslup ile okuyucularına taşıması keyifle okunan yapıtların ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Dr. Budayıcıoğlu, özellikle insan hayatında önemli dönüm noktalarını oluşturan yaşanmışlıkları derinlemesine inceleyerek bunları yapıtlarına yansıtmıştır. Bir insanın hayatında belki de hiç gün yüzüne çıkmayacak hikâyelerini, okuyucularına ulaştırmak bakımından büyük başarılar elde etmiştir. Bu yapıtta da kırmızı bir pelerinle muayenehanesine giren kızın gözleri kapalı, pelerinin eteklerini havalandırılmış şekilde kendi etrafında dönüp durmasının arkasında yatan psikolojik durumun nedenlerini okuyucularına aktarmaktadır.

Yapıtta, odak figürünün böylesine garip bir görüntü sergilemesinin altında aslında çocuklukta yaşamış olduğu aile içi tacizin, bu tacizin neden olduğu psikolojik baskının, boşluğun ve çaresizliğin gerçek hikâyesi ile masum bir aşk serüveni anlatılmaktadır. Yazar özellikle bu yapıtı kaleme alırken okurların yapıtın herhangi bir yerinde kendilerini bulmalarını,

hayatında iz bırakanlarla karşılaşmalarını ve öncelikle kendilerine daha sonra başkalarına hoşgörü ile yaklaşmalarını amaçlamaktadır. “Kırmızı Pelerin” adlı bu yapıtın incelenmek üzere seçilmesinin altında da tam olarak bu sebep yatmakta, okurların “bakış açısını” değiştirme, “sebe-sonuç” ilişkisi konularında akıl yürütme kabiliyetini arttırma kavramları öne çıkmaktadır.

Dr. Budayıcıoğlu, günümüz Türk Edebiyatı yapıtlarından kısmen ayrılarak kurmaca olay ve karakterler yerine, gerçek hayatta yaşanmış olayların insanlar üzerinde bırakmış olduğu travmalardan esinlenmiştir. Yaratmış olduğu gerçek karakterlerin yer aldığı yapıtlarla geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmaktadır. Bilim insanına yakışan bir olgunluk ve bilgi birikimi ile karşılaştığı olayları öncelikle gözlemleyen, ardından karşısındaki kişilere ulaşma konusunda çeşitli yöntemler kullanan ve nihayetinde yaşanmış olaylardan yola çıkarak toplumun değer yargularına farklı yaklaşımlar getiren çalışmalara imza atmaktadır.

Yazarın, yapıtlarında mesleği ile ilgili dikkat çeken bir diğer husus, hastalarını önce gözlemlemesi, teşhis ettiği problemler bakımından klasik tedavi yöntemlerinden ayrılarak farklı bir “bakış açısı” ile onlara yaklaşmasıdır. Hastalarının tedavi sürecinde bilinen hekim-hasta ilişkisinin ötesinde kimi zaman onların sorunlarının tam ortasında kendini bulmaktadır. Bu farklılık yapıtlarına da yansımakta, iç sesi ile zaman zaman kendi duygu ve düşüncelerini okuyuculara aktarmaktadır. Yazar, belki de sahip olduğu bu uzmanlığı ile insanlara yardımcı olmaya devam ederken, diğer yandan yaşanan somut olaydan başka insanların da dersler almasını amaçlamaktadır. Yazar da bu noktadan hareketle toplumun aydınlatılması ve benzer sorun alanlarının önlenmesi için gayret göstermekte ve okurları ile “iletişim” kurmaktadır.

Şiddet kavramı; *“Birey, grup veya toplumların fiziksel, cinsel, sözel, psikolojik, ekonomik, kültürel, maddi, dini, simgesel veya sembolik zarar görmesini, acı çekmesini veya korku yaşamasını veya bunu muhtemel kılan tehdit veya baskıya maruz kalmasını veya da özgürlüğünün engellenmesini içeren her türlü davranış”* şeklinde tanımlanmaktadır (Aydemir

& Demircioğlu, 2017). Şiddetin unsurları ve kapsamı dikkate alındığında yazarın, romanın odak figürü “kırmızı pelerinli kadın” aracılığıyla Şiddetin sonuçlarını akıcı bir dil ve anlatım ile okuyucularına aktardığı gözlemlenmektedir. Yazar, yapıttaki karakterlerin yaratımında gerçek kişilerden esinlenmektedir. Bu karakterlerle iç çözümlene, diyalog ve iç monolog anlatım yöntemleri sayesinde okuyucuyla “iletişim”e giren bir tarz yaratmaktadır.

Bu tezde aŐama aŐama Ayşa Kaleli'nin çok zayıf ve çelimsiz olmasından dolayı arkadaşlarının ona “çöp kız” ismini koymasından başlayarak aŐađılanmanın ve Şiddetin farklı boyutları ile yaşamış olduğu tacizin yaratmış olduğu travma incelenecektir. “Çöp kız” tanımlaması, Ayşa'nın kimliğinin ortadan kalkması, insanların onu görünüşü ile tanımlaması ve hatta bir isim ile çağrılmasına ihtiyaç olmamasından kaynaklanmaktadır. İsimsiz ve “kimliksiz” bir hayatın içine doğan Ayşa'nın kendini bulmaya giden yolda kat ettiği mesafeler kaleme alınmıŐtır. Tezde özellikle odak figürün kimlik arayıŐında yaşamış olduğu travmalar, değişim süreci, iç huzursuzlukları, korku ve güven eksikliği, iletişim kurmada yaşadığı zorluklar ile kendince bulduğu bir kaçıŐ yöntemi üzerinde durulacaktır.

Özelde Ayşa Kaleli ve içinde bulunduğu durum, genel de ise aile ortamında çocuğun ruhsal ve bedensel gelişimine etki eden hususlar üzerinde durulacaktır. Bireyin yetiŐmesinde aile ortamının önemi üzerinde durulmasının, konunun bütün yönleri ile anlaşılması bakımından oldukça faydalı olacağı düşünölmektedir. İnsanların içinde bulunduğu problemlerin üstesinden gelmede destek alması, profesyonel yardımın kişisel sorunların üstesinden gelme noktasındaki katkısı, yazarın yazınsal tercihleriyle birlikte incelenecektir. Bu inceleme tezin içindekiler bölümünde yer hususlar doğrultusunda öncelikle aile ortamında çocuğun ruhsal ve bedensel gelişimine etki eden hususlar, odak figür Ayşa Kaleli'nin duygu durumu özelinde zayıf karakter özelliği, aile içi Şiddete maruz kalması, ebeveyn baskısı ve cinsel taciz ile duygusal ve mantıksal sevgi ikilemi üzerinde durulacak, ardından profesyonel yardımın kişisel sorunların üstesinden gelme noktasındaki katkısı değerlendirilecektir.

II. Aile Ortamında Çocuğun Ruhsal ve Bedensel Gelişimine Etki Eden Hususlar

Yazar, kendisinden psikolojik açıdan destek olmasını talep eden odak figürün içinde bulunduğu durumu yapıtta betimleyici bir yazınsal tercihle okuyuculara aktarmaktadır. Bu sayede “Kırmızı Oda”da yaşanan ve hekim ile hasta arasında kalması gereken olguları ve varlıkları sözcüklerle görünür kılmaktadır. Yazar, odak figürün kendi üzerinde yaratmış olduğu hissiyatı duyu organları ile algılanan şekli ile doğrudan ifade etmektedir. Aynı zamanda bunun okuyucunun iç dünyasında uyandırdığı izlenimlerin aktarılmasında aracı olduğu görülmektedir. *“Başını hafifçe yana eğmiş, kapıya yaslanmış, tam da Tuna’nın dediği gibi, sanki fotoğrafçıya poz veriyor. Sarı kıvrırcık saçları küçük şapkanın dışına taşmış. Ne kıpırdıyor, ne de gözlerini kaldırıp bana bakıyor. Küçük kıvrımlı dudaklarına kırmızı ruj sürmüştü. Pelerinin bu kadar güzelini hiç görmemiştim.”* (Budayıcıoğlu, 2022, s.28). Bu alıntıda görsel detayların ve genel olarak içinde bulunulan atmosferin hissedilmesine odaklanan bir anlatım vardır. Betimleme tercihi ile karakterin detaylı bir tasviri, duruşu ve fiziksel özellikleri vurgulanmaktadır. Özellikle, sarı kıvrırcık saçları, küçük şapka, kırmızı ruj ve güzel bir pelerin gibi detaylar atmosferi zenginleştirmektedir. Betimleyici bir yazınsal tercih sayesinde odak figürün belirgin özelliklerinin tanıtılması ve onun hakkındaki izlenimlerinin okuyucu ile paylaşılması söz konusudur. Yazarın gözünden, kişisel gözlemleri ile bilgi ve tecrübeleri temelinde aktarılan ayrıntılı betimlemeler sayesinde odak figür Ayşe’nin yaşanmışlıkları, “kimliği” ve çevresel değişkenlikleri neden-sonuç ilişkisi içinde sunulmaktadır. Ayrıca yazar, *“pelerinin bu kadar güzelini hiç görmemiştim”* ifadesi ile odak figürün görünüşü ile mesleki tecrübesine dayalı karşılaşılabileceği sorunlar bakımından ironi yapmakta, övgü ile gerçeklik arasındaki çatışmayı vurgulamaktadır.

Betimleyici bir yazınsal tercihe yönelen yazar, odak figürün kendi üzerinde bırakmış olduğu duygu ve düşüncelerinin etkisi ile izlenimsel bir betimleme tercih etmiştir. Aslında, profesyonel anlamda yürüttüğü meslek ona bir anlamda izlenimsel bir betimlemeyi zorunlu

kılmaktadır. Kişisel kanı, “bakış açısı” ve tespitleri ön plana çıkmaktadır. Bu sayede yazar, odak figürün kendi üzerinde bırakmış olduğu kişisel izlenimleri, okuyucularına duyurmak, başkalarının zihinlerinde de aynı izlenimleri yaratmak, onlarla “iletişim” kurmak arzusundadır. Odak figürün, nitelikleri ve kendi üzerinde bırakmış olduğu izlenimlerin en belirleyici olanını aktarması da kuşkusuz mesleki tecrübesinin bir yansımasıdır.

Aile ortamında çocuğun ruhsal ve bedensel gelişimine etki eden hususlar çok boyutludur. Aile, bir çocuğun hayata gözlerini açtığı, yaşamı öğrenmeye başladığı kutsal bir yapıdır ve içinde yaşadığımız toplumun temel taşını oluşturmaktadır (Akıntürk, 2002; Köprülü 1970; Arsebük, 1940; Zevkliler vd., 2000). Çocuğun ilk öğrenme ve deneyimlerini yaşadığı kurumdur.

Aile ortamının çocuğun gelişiminde en önemli etkeni sevgi ve saygı ortamının sağlanmasıdır. Çocuğun aile üyeleri arasındaki sevgi dolu ve destekleyici ilişkiler arasında büyümesi duygusal gelişimi için çok önemlidir. Aile içi ilişkilerin olumlu olması çocuğun özsaygı gelişimini de olumlu etkilemektedir. Yazarın iç sesi okuyuculara bu konuda bir ders niteliğinde şu şekilde ulaşmaktadır; *“dünyaya getirdiğiniz bu çocuğun kaderi, gelecekte mutlu ya mutsuz, başarılı ya da başarısız, doyumlu ya da doyumsuz bir hayat sürecektir olması büyük oranda sizin ona ne kadar değer verdiğinizize, sahip çıktığınıza bağlıdır.”* (Budayıcıoğlu,2022, s.11) Bu cümlede bir açıklama ve önerme yer almaktadır. Yazarın, okuyucuya belirli bir düşünceyi, öğütü ya da perspektifi aktarmak amacıyla tercih ettiği bu anlatım tarzı aynı zamanda duygusal bir derinlik taşımaktadır. Okuyucuda düşündürücü bir etki yaratırken, çocuğun kaderi ile ilgili olarak ebeveynlerin davranışlarına duygusal bir derinlik katmaktadır. “Değer verme” ve “sahip çıkma” ifadeleri, cümlenin etkileyici bir ton kazanmasına yardımcı olan değer ve sorumluluk vurgularını içermektedir. Aynı zamanda yazarın “bakış açısı”nı da yansıtmaktadır.

Ayşa'nın yaşadığı evde kendisine söz hakkı tanınmaması, babasının otoriter, ataerkil, kaba saba davranışları onun yaşam sınırlarını daraltmakta hatta kimi zaman nefes alamamasına neden olmaktadır. Bu sebeple, kuşlar gibi özgür olmak onlar gibi gökyüzünde serbestçe dolaşabilmek adına kendi etrafında dönmeyi, durmaksızın dönerek en sonunda yere yığılmayı bir terapi olarak benimsemiştir. Bu yüzden, yazarın odasına girdikten sonra bir balerin gibi dakikalarca dönerek kendini ifade etmek için rahatlamayı seçmiştir.

III. Odak Figür Ayşa Kaleli'nin Duygu Durumu

1. Zayıf Karakter Özelliği

Odak figürün, zayıf bir karaktere sahip olmasının en temel göstergesi özgüven eksikliğinde yatmaktadır. Vermiş olduğu kararlarda devamlı çelişki yaşaması, hedeflerinden kolay vazgeçmeye yatkın olması ve sürekli başkalarının onun hakkında kararlar vermesine ihtiyaç duyması bu durumu açıkça göstermektedir. Diğer taraftan odak figürün, zayıf karakter özelliğinden kurtulmak ve eğitimine İstanbul'da devam etmek için Mualla teyzesinin yanına taşınırken bir erkek gibi giyinmesi, saçlarını kısacık kestirmesi cinsiyet temelli önemli bir değişim yaşama isteğinden kaynaklanmaktadır.

Ayşa için İstanbul'a gitmek okumak, eğitim almak demektir. Bu sayede her şeye yeniden başlamak, öğretmen olmak ve kendi hayatını kurmak istemektedir. Aldığı bu kararın altında aslında bir türlü anlam veremediği, dedesinin; teyzesini okula göndermeme sebebi olarak ileri sürdüğü "*namusu kirlenir*" önyargısının aşılması ve kendine sormuş olduğu "*okula giden kızların namusu neden kirleniyordu acaba?*" (Budayıcıoğlu, 2022 s.151) sorusunun cevabını merak etmesidir.

Odak figürün zayıf karakter özelliğinin altında yatan temel nedenin kültürel bir anlayıştan kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Buna göre, kız çocuklarının okuyarak kendi kimliklerini, kişiliklerini ve özgüvenini kazanmaları hoş karşılanmamakta, okuyan kız çocuklarının kötü yola düşebileceği, namusunun kirlenebileceği şeklinde kültürel bir

önyargının yattığı görülmektedir. Yapıt boyunca odak figürün yaşadıklarını kendi ağzından aktarması, bir anlamda başkasına söylemekten çekindiği konuları itiraf etmesi, kültürel baskının, odak figür üzerindeki kimlik oluşumuna etkisini göstermektedir. Odak figürün çocukluktan başlayarak yaşamış olduğu olaylar, geriye dönüş tekniği ile anlatılmıştır. Bu sayede okuyucunun tam olarak anlayabilmesi için odak figürün başından geçen olayların kimlik oluşumundaki etkileri detaylı olarak belirtilmiştir.

Yazar, odak figürün kendisine anlattığı olayları dinledikçe, Ayşa'nın başından geçenlerden her birinin kaderi baştan yazacak kadar önemli, unutulmaz, herkesi derinden etkileyen ve ne yapılırsa yapılsın bıraktığı izlerin sızısının hiç kaybolmayacağı yaralar olduğunu fark etmiştir. Kendine sorduğu şu soru odak figürün zayıf karakter özelliğine sahip olmasına rağmen ne kadar güçlü kalmaya çalıştığını anlamaya yöneliktir; *“Bu küçük kız bütün bunlara nasıl dayandı, nasıl başa çıktı bunlarla?”* (Budayıcıoğlu, 2022, s.142). Yazarın, kimi zaman iç monolog tekniği ile karşısındaki odak figürü tanımlamak için kendi kendine sorduğu bu sorular ve verdiği cevaplar olayların daha iyi anlaşılmasına imkân tanımıştır.

Odak figürün, özsaygı eksikliği, kendisine olan güvensizliği ve başkalarının onun üzerindeki sınırları belirlemesine izin verme eğilimi yapıtın birçok yerinde görülmektedir. İnsanların isteklerine kolayca boyun eğmesine sebep ise itilmişliğin, yalnızlığın ve cinsel anlamda küçük yaşta tacize uğramasının yansımalarıdır. Odak figür, içsel tutarsızlıklarını düşünce ve eylemlerinde sıklıkla göstermektedir. Bazı durumlarda vermiş olduğu tepkiler başkaları tarafından anlaşılmaz ve öngörülemez davranışlara yol açmaktadır.

2. Aile İçi Şiddete Maruz Kalması

Ayşa'nın korktuğu kişilerin başında babası gelmektedir. Babası, içki içtiği akşamlar mutlaka bir şeyleri bahane ederek hem annesini hem de Ayşa'yı öldüresiye dövmektedir. Ayşa'nın sevgi ve saygı dolu bir ortamda büyümemesinin yanında kendini güvende hissetmemesi de önemli bir kaygı yaratmaktadır.

Küçük yaşta aile içi şiddete maruz kalan çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik travmalarını bütün hayatı boyunca atlatamadığı bilinmektedir. Odak figür de bu olumsuzlukları bir anlamda unutmak için kendince etrafında defalarca dönmeyi bir psikolojik tedavi, bir terapi gibi geliştirmiştir. Odak figür, yaşamış olduğu acıları bu yolla bir nebze unutmaya çalışmaktadır. Kendi etrafında dönerek, havadaki kuşlar gibi özgür olmayı hayal etmekte, kendine bir çıkış yolu çizmektedir. Yazarın, yapıtın bu bölümünde kaleme aldığı odak figürün davranışının, yeri ve zamanı geldiğinde yapıtın birçok yerinde tekrarlaması leitmotive kullandığını göstermektedir. İfadenin, yapıtın çeşitli bölümlerinde odak figürün içinde bulunduğu ruh halini vurgulamak üzere tekrarlandığı görülmektedir.

Odak figür yaşamış olduğu şiddetin yalnızca kendisi için değil aynı zamanda Ali için de geçerli olduğu duyunca çok şaşırmıştır. Ali'nin de tıpkı kendisi gibi babasından dayak yediğini öğrendiği anda Ali'ye karşı içinde büyük bir yakınlık duymuştur. *“Demek başka babalar da dövüyordu çocuklarını, demek sadece kızlar değil, oğlanlar da dayak yiyordu.”* (Budayıcıoğlu, 2022, s.51) şaşkınlığı aynı zamanda derin bir arkadaşlığın temelini atmıştır.

Yazarın, bütün yapıt boyunca sade ve akıcı bir dil kullanması, odak figürün yaşadığı olayların kolayca anlaşılmasını sağlamaktadır. Yazarın dilinin sade ve üslubunun akıcı olması, okuyucunun günlük hayatta kullandığı dilden ayrılmayarak yapıtın bir solukta okunmasına imkân tanımıştır. Betimlemelerinde ağdalı, yoğun ve süslü bir dil kullanmayan yazar, vermek istediği mesajlarda dilin, metnin önüne geçmesine izin vermemiştir. Bu sayede odak figürün bireysel yaşanmışlıkları aracılığıyla, toplumsal mesajlar verme konusuna özellikle dikkat etmektedir. Aile içi şiddet, ebeveyn baskısı, kız veya erkek çocuk ayrımı olmaksızın her ailede az veya çok bir şekilde yaşanması toplumsal bir mesaj olarak algılanmalıdır.

3. Ebeveyn Baskısı ve Cinsel Taciz

Odak figürün en büyük travması, babasından görmüş olduğu şiddet değil aslında babası sandığı kişi tarafından cinsel tacize uğramasıdır. Baba sevgisine ve şefkatine ihtiyaç duyduğu

bir dönemde onun kendine bir karabasan gibi çökmesi, kirlendiği hissini yaratması ve iğrenç bir bulantı ile kusmaya başlaması her şeyin değiştiği andır. Cinsel taciz, bir çocuğun yaşayabileceği en büyük travmadan biridir. Bu örseleyici deneyim, yalnızca çocuğu ve aileyi etkilememekte toplumsal düzeyde de sorunlar yaratmaktadır. Bütün bir hayat boyunca etkisi devam eden ve profesyonel bir destek alınmadıkça kişinin özellikle ruh sağlığı ve sosyal yaşamını olumsuz etkileyen cinsel taciz olayları, çoğunlukla kişilerin en savunmasız olduğu çocukluk döneminde karşılımlarına çıkmaktadır. Çocuklarının, bu en savunmasız anlarında öncelikli koruyucuları ve güvenebilecekleri kişiler ebeveynleridir (Şahin & Koçtürk, 2021). Bir çocuk için güvenilecek liman olması gereken ebeveynler, yapıtta odak figürün korkulu rüyası haline gelmiştir.

Odak figürün, baba ve anne olarak bildiği kişilerin aslında çocukları olmayan teyze ve eniştesi olduğunu anlaması ancak gerçek annesinin, dedesi tarafından namus meselesi sebebiyle öldürmesinden sonra ortaya çıkmıştır. Bu olay bir anlamda pandoranın kutusunu açmıştır. Baba figürü olarak bildiği kişi, odak figürü hiçbir zaman kendi kızı gibi görmemiş, onu gerçek annesinin içine düşmüş olduğu “*iffetsiz bir ilişkiyi*” ileri sürerek “*orospunun kızı*” olarak kabul etmektedir. Dolayısı ile onun açısından evlatlığına cinsel tacizde bulunmasının herhangi bir sakınca bulunmamakta, hatta kendini haklı bile görmektedir.

Bir çocuğun ailesi ile güzel günler geçirip geri kalan hayatını sağlıklı bir şekilde sürmesi beklenirken, Ayşa'nın yaşamış olduğu bu travma onu her zaman insanlardan korkan, onlara güvenmeyen, içine kapanık, ürkek bir yapıya dönüştürmüştür. Aile içi şiddet ve ensest sayılabilecek bir ilişkinin kurbanı olan odak figürün içinde bulunduğu duruma psikolojik açıdan destek olmaya çalışan yazar, Ayşa'nın yaşamış olduğu olayı dinlerken bile çok zorlanmış “*...ilk günden beri bir taciz hikâyesi dinleyeceğimi tahmin etmişim ama bu kadar acı, bu kadar travmatik ve bu kadar yaralayıcı olmasını beklemiyordum doğrusu.*” (Budayıcıoğlu, 2022, s.66) diye içinden geçirmiştir. Yazarın iç sesi, durumun ne kadar vahim olduğunu, kendisi için

bile sıra dışı olduğunu göstermektedir. Ayşe yaşanan o geceyi doktoruna anlatırken “*O gece var ya, o gece ... İşte ben o gece gerçekten çöp kız oldum. Pis, aşağılık, kokmuş, değersiz, kullanılıp atılmış bir sümüklü mendil gibi hissettim kendimi.*” (Budayıcıoğlu, 2022, s.69) alıntısında bulunan diyalog cümlelerinde özellikle sıfat türünde sözcükler kullanarak yapılan itirafla Ayşe’nin ne kadar zor durumda olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Yazarın bu noktada özellikle hayata inancı kalmayan çocukların içindeki boşluğu ve yalnızlık duygusunu hiçbir şeyin dolduramadığı tespiti çok önemlidir. Hatta “*içimizdeki yaralar her zaman dayakla, fiziksel şiddetle açılmaz. En çok, en yakınlarımız açar o yaraları*” (Budayıcıoğlu, 2022, s.136) iç sesi, her şeyi yalın bir dille aktarmaktadır. Bu ifadede duygusal bir içsel durumu anlatan yapı kullanılmıştır. Dil olarak yalın, akıcı bir kullanım söz konusu iken cümledeki anlam ve ifade edebi bir özelliğe sahiptir. Metaforlar ve duygusal derinlik içeren, edebi bir anlatım tercih edilmiştir. Yazarın iç sesi, insan ilişkilerindeki duygusal yaraları ifade eden bir anlam taşımaktadır.

4. Duygusal ve Mantıksal Sevgi İkilemi

İnsanın gereksinimlerini ilk defa bilimsel metotlarla inceleyen Maslow’a göre, insan toplum içinde farklı katmanlarda farklı kişilerle bir arada yaşamaktadır. İnsanın bu katmanlar içinde insanları sevmeye ve insanlar tarafından da sevmeye ihtiyaç duyması gayet normaldir (Özen & Gülaçtı, 2010). İnsanın hayatı boyunca sevgi peşinde koşması, kimi zaman onun duygusal yönüne hitap ederken, kimi zaman da mantıkla hareket etmesine yol açmaktadır.

Fromm’a göre ise “*sevgi, bir başka insanın etkin biçimde içine girmektir. Sevgi, bireyin kendi bütünlüğünü, bireyselliğini koruyarak gerçekleştirdiği bir beraberliktir. Sevgi, insan olmanın, insanca yaşamamanın yolunu bulma ve uygulamadır.*” (Özen & Gülaçtı, 2010). Kuşkusuz, her insan için farklı anlam ve gereksinime karşılık gelen sevgi, duygusal olduğu kadar mantıksal bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Yazar da bize tam bu noktada, önemli bir duygu-mantık ayrımından hareketle odak figürün sevdiği, duygusal bağlandığı, evlenmek istediği Ali'nin talihsiz bir kaza sonucu ölmesi sonrasında, Ali'nin çocukluk arkadaşı sonrasında ortağı olan Doğan ile evlenmeye karar vermesi ikilemini aktarmaktadır. Ayşa'nın, bütün içtenliği ile yazara kırmızı odadaki seansta aktardığı *“ama bir yandan da büyük bir suç işlemiş gibi hissediyorum kendimi. Ali'nin daha toprağı kurumadan başka bir erkeğe karşı böyle hissetmek zor geliyor insana. Başkalarından önce sen kendini kınıyorsun.”* (Budayıcıoğlu, 2022, s.405) beyanı her şeyi anlatmaktadır. Bu cümlede duygusal bir içsel çatışma ve itiraf yer almaktadır. Dilde yalın ve sade bir anlatım tercih edilirken, cümledeki anlam derinliği ve içsel çatışmayı ifade etme şekli edebi bir nitelik taşımaktadır. İnsanın duygusal çatışmalarını ve vicdan muhasebesini yansıtan bir ton kullanılmıştır. *“Ali'nin daha toprağı kurumadan”* ifadesi bir önceki cümleye atıfta bulunarak bir çeşit kinaye içermektedir. Toprağın kuruması, normal şartlarda zaman alan bir süreç olmasına karşılık odak figür bu ifade ile zamanın hızlı geçmesine vurgu yapmaktadır. Duygusal bir derinlik ile karışık duygular ve vicdan muhasebesi, günlük anlatım diline yakın bir şekilde konuşma diliyle aktarılmıştır.

Doğan'ın, Ali'den çok farklı olduğu, hekimlik mesleğinin ona vermiş olduğu eğitimin kalitesi ve Ayşa'ya olan ilgisi, odak figürün onun yanında kendini daha rahat hissetmesine yaramıştır. Hatta *“Doğan tıpkı sizin gibi dinliyor beni, hiç kınamadan, aşağılamadan, yargılamadan ve benim için üzülen dinliyor”* (Budayıcıoğlu, 2022, s.408) ifadesi bunun en güzel yansımasıdır. Bu ikilem, yalnızca odak figürün yaşadığı bir duygu olmaktan çıkmış, psikolojik destek almak için başvurduğu yazarın da benzer duygu seline kapılmasına yol açmıştır. İfadede özellikle duygusal bir ton ve olumlu bir dil kullanılmıştır. Özellikle övgü temelinde, duygusal bir bağlam içeren aktarımda dinleme eyleminin kınamadan, aşağılamadan ve üzülen gerçekleştirdiğini belirterek duygusal bir deneyim aktarılmaktadır.

Yazar, bütün süreçte Ayşe'nin kendisini geliştirmek için verdiği uğraşlarla başka biri haline gelmesine şahit olmuştur. Yazarın, profesyonel bir psikolojik destek vermesi gerekirken, olaylara kendini kaptırması ve sonrasında bu düşüncelerden silkinip “*Hay Allah, yine Ali geldi aklıma, ben böyle hissediyorsam bu çocuklar ne yapıyor acaba? Onlara elimden geldiğince yardımcı olmalıyım*” (Budayıcıoğlu, 2022, s.413) şeklinde iç monoloğu, hissiyatını bir yana bırakması gerektiğini kendisine hatırlatmaktadır. Bu iç monolog, genel anlamda empati ve yardımseverlik temasının işlendiği bir edebi nitelik taşımaktadır. Soru cümlesi, bir düşünce akışını yansıtarak içsel bir monoloğu ifade etmektedir. Cümledeki ifadeler, yazarın çocuklar için duyduğu endişeyi ve onlara yardım etme isteğini yansıtmaktadır. Bu edebi tercih olarak duygusal bir bağlam yaratma amacını taşımaktadır. “*Onlara elimden geldiğince yardımcı olmalıyım*” ifadesi, düşünce ve niyetin güçlü bir şekilde yansımadır. Bu ifade, yazarın içsel dünyasını ve değerlerini yansıtmak suretiyle metni zenginleştirmiştir.

IV. Profesyonel Yardımın Kişisel Sorunların Üstesinden Gelme Noktasındaki Katkısı

Sağlıklı olmak kavramı, genel anlayışın aksine yalnızca hasta ve sakat olmama hali değil bedensel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik içinde olma hali şeklinde ifade edilmektedir. Ruhsal olarak tam bir iyilik içinde olmayan kişinin, fiziksel, psikolojik, sosyal, ekonomik ve mesleki anlamda çok büyük problemler yaşayacağı belirtilmektedir. Yaşam kalitesine doğrudan etki yapan ruh sağlığı kişinin sürekli korunması gereken bir durumdur (World Health Organisation, 2005).

Ruh sağlığı yerinde olan bir kişinin, duygu, düşünce, inanç, tutum ve davranışlarının “normal” olduğu belirtilirken, ruh sağlığı bozuk bir kişinin genellikle duygu, düşünce, tutum ve davranışlarında son derece tutarsızlık, aşırılık, uygunsuzluk ve yetersizlik gibi “*anormal*” davranışlar görülmektedir (Candansayar & Coşar, 2001; Öztürk vd., 2011). Toplum içinde bu

tür rahatsızlık yaşayan bireylerin tedavi olmak maksadıyla başvurduğu yöntemlerden biri de profesyonel yardım mekanizmalarıdır (Bulut, 1993).

Bu noktada belki de yazarı diğer yazarlardan ayıran husus asıl mesleğinin hekim olmasından kaynaklanmaktadır. Yazar kendisine başvuran vakaların, kişilik analizini yaparak, onların yaşanmışlıklarını yapıtlarına uyarlayarak okuyucularına aktarmaktadır. Hatta kimi zaman onların sorunlarının tam ortasında kendini bularak bunu yapıtına yansıtmaktadır. Gerçek dünyada yaşanan olayların belirli bir süreç içinde birbiri ile tutarlı büyük yapı ile kurgulanması okuyucuyu bir anlamda anlatılanların içine çekmekte, okuyucunun geçmişte yaşanmışlıklarını kendisine itiraf etmesine imkân tanımaktadır.

“Demek bu hikaye de böylece bitti. İçime incecik bir hüznle karışık sevinç doluyor. Baştan bu çift beni biraz ürkütmüştü. Ali gibi bir adamın Ayşa’ya da, kendine de çok zarar verebileceğini düşünmüştüm...Hiç de korktuğum gibi olmadı. Onlar şimdi mutluluk yolunda hızla ilerliyorlar. Bense hayatta bir ucundan sevgiyle dokunmuş olabilmenin tadını yaşıyorum. Bu mesleğin en sevdiğim yanı da işte bu, insana iyi bir şeyler yaptığını hissettirmesi.” (Budayıcıoğlu, 2022, s.373) cümlesinde bu durum açıkça belirtilmiştir.

Duygusal bir ton ile kaleme alınan bu ifadede özellikle *“incecik bir hüznle, karışık sevinç”* vurgusu hikâyenin sona ermesinden kaynaklanan bir yansımadır. *“Hiç de korktuğum gibi olmadı”* ifadesi ile beklenmeyen bir gelişmeye veya olumlu bir sürprize işaret ederken aynı zamanda okuyucunun beklentisini terse çeviren bir ironiyi barındırmaktadır. Yazar, mesleği ile ilgili kendi düşünce ve hislerini okuyucuya aktarırken kişisel bir ifade tarzı kullanmış, yarattığı samimiyetle okuyuculara daha yakın olmayı, onlarla iletişim kurmayı hedeflemiştir.

V. Sonuç

Dr. Budayıcıoğlu’nun “Kırmızı Pelerin” adlı yapıtı incelendiğinde, toplumda yaygın olmakla birlikte, kolayca başkasına anlatılabilecek türde olmayan aile içi şiddet, ensest

sayılabilecek taciz gibi olayların okuyucuya nasıl yansıtıldığı sorusu, tezin odak noktasını oluşturmaktadır. Yazar, odak figür üzerinden, toplumda konuşulmayan, tabu sayılan ve ayıp kabul edilen taciz, tecavüz, dayak, hakaret, şiddet vb. somut gerçekliklerin ortaya çıkmasına imkân tanımıştır.

İncelenen bu yapıtta, yazar tarafından bireylerin kendi problemlerini çözmede başarısız olması durumunda psikolojik destek aldıkları somut olaylar üzerinden, toplumun her kesimine verdiği mesajlar da yer almaktadır. Yazar, bu yapıtında gerçek hayat kesitlerinden esinlenmek suretiyle klasik roman yazarlığından ayrılarak; kronolojik zaman ve mekân bilgisinden uzak, okuyucunun bilincine ulaşmayı hedefleyen ve kısa geri dönüşlerle zenginleşen bir dengeyi başarıyla kurmuştur. Yapıtta kullanılan, anlamsal yapı ile yazarı kimi durumlarda ileri sürmüş olduğu önermeler arasındaki ilişki tam bir bütünlük ve tutarlılıkla okuyuculara aktarılmaktadır.

Odak figür kurgulanırken yazarın yazınsal tercihleri zaman zaman değişmekte, üslubu “açıklama, ironi, iç konuşma, soru sorma” gibi tekniklerin yanı sıra çeşitli edebi motiflerin (leitmotive vd.) ve işlevsel betimlemelerin yapıldığı görülmektedir. Yapıtta, gerçek hayatta yaşanan olayların, akıcı, sade ve anlaşılır bir dille kaleme alınması, kimlik ve kültür bağlamında toplumsal kabullerin okuyucuların dikkatine sunulması amaçlanmıştır. Yazarın yazınsal tercihleri ile “Kırmızı Pelerin” içindeki Ayşa’nın duygusal öğeleri betimlenmeye çalışılmıştır.

Metnin örgüsü, yazar tarafından yaratılmamış, aksine odak figürün kendini iyi hissetmek maksadıyla psikolojik destek almak üzere başvurması üzerine “Kırmızı Oda”da anlatılan itiraflar üzerinde şekillenmiştir. Her bir görüşme yeni bir konuyu gündeme getirmiş, yazarın her bir görüşmede aldığı notlar birbiri ardına kendi içinde tutarlı bir kurguyu yaratmıştır. Hayal gücü anlatımlarının değil gerçek insan hikâyelerinin tam da ortasında yer alan yazar, cümle dizileri arasında sözcüklerin seçimi, bunların biçimsel ilişkileri, metnin anlamsal bütünlüğü ve okuyucuya aktarma becerisi ile önemli bir görev üstlenmiştir.

Kuşkusuz, okuyucunun kendisine anlatılanları bir bütün olarak kavraması, onun bilgi, görgü, eğitim ve tecrübelerine bağlıdır. Ancak bu yapıtta olduğu gibi tutarlı bir şekilde kurgulanan metinler sayesinde okuyucuların zihinsel algılamaları, kabullenişleri ve içselleştirmeleri kolay olmaktadır. Aksi takdirde, bir hekimin hastası için tuttuğu “öykü”nün ötesine geçmeyen yavan bir yapının, okuyuculara aktarılması da mümkün olmayacaktır. Figürler arası geçişlerin ve onların iç dünyalarında yaşadıklarının bir uyum içinde birbirini takip eden ifadeler, cümleler, paragraflar ve bölümler ile aktarılmasının tutarlılığın yakalanmasında etkili olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak tezin ulaştığı esas çıkarımlar şu şekilde özetlenebilir: yazarın temel akademik bilgisi sayesinde, toplumda genellikle tabu olarak kabul edilen aile içi şiddet, taciz ve tecavüz gibi konular okuyuculara farklı bir bakış açısıyla sunulmuştur. Yazarın, klasik roman yazarlığından farklı teknikler ve motifler kullanarak anlatımını zenginleştirmesi, gerçek hayat hikâyelerinden yararlanarak akıcı, sade ve anlaşılır bir dil kullanarak toplumsal kabulleri okuyucuların dikkatine sunması, yapının daha etkili ve samimi bir “iletişim” kurmasına imkân tanımıştır. Diğer bir ifade ile yazar, kaleme aldığı romanlarda metni ortaya çıkaran unsurlar arasındaki bağı, insani ilişkiler ağı içinde çözümleyerek okuyucunun anlayacağı bir dilde kolaylaştırmış, verilmesi gereken mesajları açıklamakta büyük bir başarı elde etmiştir.

Metin yapısı ve tutarlılık bakımından ise yapının örgüsünün, odak figürün psikolojik destek alması üzerinden şekillenmesiyle her bir görüşmenin tutarlı bir kurgu oluşturulmasına özen gösterilmiştir. Yazarın, cümle dizileri, sözcük seçimi ve anlamsal bütünlüğü, okuyuculara tutarlı bir deneyim aktarmak için etkili şekilde kullanılmıştır. Neticede metnin tutarlı bir şekilde kurgulanması, okuyucuların zihinsel algılamalarını, kabullenişlerini ve içselleştirmelerini kolaylaştırmıştır. Böylece yapının bir bütün olarak kavranmasına ve derinlemesine anlaşılmasına olanak tanınmıştır.

VI. Kaynakça

- Akıntürk, T. (2002). Yeni Medeni Kanun'a uyarlanmış aile hukuku, Türk Medeni Hukuku. C.II. *Beta Yayınları*.
- Arsebük, E. (1940). Medeni Hukuk, C. II. *Ankara Üniversitesi Yayını*.
- Aydemir, L. & Demircioğlu, E. (2017). Trabzon ili Ortahisar ilçesi'nde yerli halkın şiddet algısı ve yaşanan şiddet gerçekliğine ilişkin sosyolojik bir araştırma, *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, 11(22).
- Budayıcıoğlu, G. (2022). Kırmızı pelerin. *Doğan Kitap*.
- Bulut, I. (1993). Ruh sağlığının aile işlevlerine etkisi, *Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları*, (74).
- Candansayar, S. & Coşar, B. (2001). Kültürlerarası psikiyatri açısından ruh hastalığı kavramı, *Türkiye Klinikleri Psikiyatri Dergisi*, 2(1).
- Köprülü, B. (1970). Medeni Hukuk'un genel prensipleri, kişiler hukuku aile hukuku. *Fakülteler Matbaası*.
- Özen, Y. & Gülaçtı, F. (2010). Duyusal alan önerilerinden sevgi ve sevgi kuramları (Sevgiye dair söylenceler), *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2).
- Öztürk, M. O. & Uluşahin, A. (2011). Ruh sağlığı ve bozuklukları. *Nobel Tıp Kitapevleri*.
- Şahin, S. K. & Koçtürk, N. (2021). Ebeveynlerin çocukluk dönemi cinsel istismarına ilişkin mitleri. *Turkish Society Social Science*, 16(3).
- Uzun, M. (2023). Bir metin dil bilimsel çözümleme: Yusuf Atılgan'ın "Tutku" adlı hikâyesinde bağlaşıklık ve tutarlılık, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 12(3).
- World Health Organization, (2005). ; *Promoting mental health concepts, emerging evidence, practice*, <https://www.who.int/publications/i/item/9241562943>
- Zevkliler, A. Acabey, M. B. & Gökyayla, K. E. (2000). Medeni Hukuk. *Seçkin Yayıncılık*.